
його навчання та виховання); демократизації (що гарантує створення таких умов, які забезпечують прояв ініціативи, творчості учнів і педагогів, самовизначення та самовираження особистості школяра).

С. Гончаренко зазначав, що гуманізувати доцільно не навчальний предмет (у цьому сенсі всі предмети рівні), а процес освіти. В його розумінні це означає, що треба дати учням всіх вікових груп право вибору змісту і способу навчання (включаючи домашнє чи дистанційне навчання, репетиторство, приватну школу). Повага до особистості учня повинна проявлятися у всьому: в якості програм, підручників, приладів, які ми йому пропонуємо, в оцінці його успіхів, в повазі до його права бути конструктором процесу своєї освіти, в стилі спілкування учителів з ним, – у всьому. Вчений вважав, що треба підвищити престиж гарної освіти і професії педагога, до діяльності якого треба ставити надвисокі вимоги (науковий рівень, методична майстерність, психолого-соціальна підготовка), але й заохочувати при цьому кращий досвід як ніякий інший.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що гуманітарна освіченість людини – ключовий чинник формування й розвитку її гуманітарної культури. Гуманізація освітнього процесу є історично необхідною тенденцією, яка потребує відповідних застосувань включення людини в науково-педагогічні механізми засвоєння соціального досвіду, який передається наступним поколінням.

УДК 378.018.43

Середа Н. В., Банделет К. О

м. Харків, Україна

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Прогнозування розвитку української освіти можливе, але, як показують реалії, потрібно бути готовим до будь-яких подій та змін не

лише в педагогічному процесі, а й всесвітньому бутті людства. Дистанційна освіта в Україні розвивалася поступово, але сьогодні викликало неабияку потребу у віддаленому навчанні людей, що перебувають в умовах карантину та самоізоляції. Проблема розвитку професійно необхідних якостей майбутнього педагога та їх реалізації в умовах дистанційного навчання є надзвичайно актуальною.

Дистанційна форма не передбачає безпосереднього зв'язку між учасниками педагогічного процесу, саме тому є припущення, що студенти, майбутні педагоги, недоотримають необхідну кількість «живого» спілкування та практичної реалізації набутих знань. На практичних та семінарських заняттях майбутні педагоги мають змогу спробувати себе в професії за допомогою інтерактивних методів: ділових ігор, вирішенні проблемних ситуацій та інших методів, які здебільшого ґрунтуються саме на спілкуванні, взаємодії.

Культура спілкування педагога визначає його рівень не лише конкурентоспроможності, а й педагогічної майстерності, як результат – успішну педагогічну діяльність. У статті О. Г. Романовського «Формування особистості інтелігента як одна із задач вищої школи» приділено неабияку увагу якостям особистості, умінням та навичкам, необхідним для ефективної професійної діяльності. До них належить здатність керуватися нормами етики, культури, загальнокультурними цінностями[1]. Вважаємо, що саме вони є складниками культури спілкування особистості.

Педагогічна риторика, яка є основоположною для педагогічної взаємодії, містить такі компоненти: «мовлення, володіння термінологією певної галузі знань, уміння будувати монологічну наукову промову, уміння організувати професійний діалог та керувати ним» [2]. Культура спілкування ж майбутніх педагогів як складової загальнокультурного рівня особистості має стати як підґрунтям, так і однією зі складових

оволодівання педагогічною риторикою.

Н. Твердохлебова відзначає, що основним змістом дистанційного навчання часто залишаються знання, а діяльності з обробки цих знань приділяється другорядна роль, часто ілюстративна [3]. До цієї тези також можна додати й те, що якість спілкування під час такої форми навчання залишається на другому плані, хоча й етикет дистанційного спілкування має реалізуватися повною мірою. Основними недоліками під час спілкування дистанційно в текстовому режимі є використання недержавної мови, русизмів, суржику, скорочення слів («спс», «дяк», «ок»), використання смайлів замість слів; запізні/заранні дзвінки; «штурм» особистих меседжерів викладачів. Основними порушниками, звичайно, є студенти. Саме тому виникає потреба у розвитку культури спілкування в такому форматі.

Для подолання цієї проблеми можна запропонувати такі шляхи розвитку культури спілкування майбутніх педагогів під час дистанційного навчання:

- завдання, які певною мірою дотичні до морально-етичних проблем людства;
- відео-конференції, у яких увага має приділятися кожному студенту, щоб кожен мав змогу висловити свою думку;
- завдання в групах, які передбачають певну дистанційну взаємодію між одногрупниками;
- проведення інтерактивних лекцій самими студентами/розробка дистанційних занять.

Таким чином, зосередження уваги не лише на когнітивному аспекті дистанційної освіти, а й на розвитку культури спілкування у таких умовах дасть майбутнім педагогам такі актуальні вміння, знання та навички, які допоможуть здійснювати педагогічну діяльність у будь-яких умовах.

Література. 1. *Романовский А. Г.* Формирование личности интеллигента как одна из задач высшей школы / А. Г. Романовский //

Пространство литературы, искусства и образования – путь к миру, согласию и сотрудничеству между славянскими народами: сб. науч. тр.: по матер. VII Междунар. науч. – практич. конференции, 20 декабря 2012 г. / ред. А. Г. Романовский, Ю. И. Панфилов. – Харьков: НТУ «ХПИ», 2013. – С. 9 – 15. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/3186>. 2. *Середа Н. В.* Формування риторичної компетентності у педагогіці вищої школи / Н. В. Середа // Педагогічні науки. Вип. 23. – Миколаїв: МДУ, 2008. – С.23 – 28. 3. *Твердохлебова Н. Є.* Розвиток особистості у дистанційному навчанні / Н. Є. Твердохлебова // Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матеріали наук. конф. молодих учених, 24 – 25 квітня 2007 р. – Харків: ХДАК, 2007. – С. 262.

УДК 378.14

Авшенюк Н. М.
м. Київ, Україна

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Підготовка докторів філософії – це динамічний процес, в якому поєднуються ключові завдання університетів щодо реалізації вищої освіти та науково-дослідницької роботи. Зауважимо, що підготовка докторів філософії зазнала значних реформ у більшості країн Європи на початку ХХІ ст., про що свідчить низка суттєвих перетворень, а саме:

- інтенсивне створення докторських шкіл;
- збільшення фінансування науково-дослідними фондами підготовки докторів філософії з метою відходу від індивідуалізованої моделі навчання, заснованої на особистих стосунках керівника й докторанта;